

INHOUDSTAFEL

DADING IN FAMILIAALVERMOGENSRECHTELIJKE CONTEXT

Bart VAN DEN BERGH

I.	Algemeen	3
II.	Betrachting van ultieme rechtszekerheid staat centraal bij de dading	5
III.	Dading: een contractueel vonnis	6
IV.	De rechter heeft het laatste woord of toch niet ...?	7
V.	De rol van de advocaat	8
VI.	De drie krachtlijnen van de dading	9
	A. Het geschil	10
	B. De gezamenlijke animus transactionis	11
	C. De wederzijdse toegevingen	11
VII.	Wordt het recht op toegang tot de rechter door de dading buitenspel gezet?	13
VIII.	De dading en de uitvoerbare titel	14
IX.	De “kleine broertjes” van de dading	15
	A. De (overeenkomst houdende) minnelijke verdeling	15
	B. Het deelakkoord	16
	C. Het akkoord na bemiddeling	17
	D. De vaststellingsovereenkomst	17
X.	Dading in de procedure van gerechtelijke vereffening en verdeling	17
XI.	De exceptie van dading	20
XII.	De dading en de wanprestatie	20
XIII.	De gebondenheid aan de dading afgesloten door de rechtsvoorganger	21
XIV.	De dading en de notaris	21

INHOUDSTAFEL

XV.	Een dading “in schijfjes” is ook een dading	22
XVI.	Een dading is geen schenking	23
XVI.	De dading en de fiscus	23
XVII.	De vereiste strikte interpretatie van de dading	25
XVIII.	Interpretatieclausules in de dading zijn toegelaten	27
XIX.	Een dading is anders dan anders...	28
XX.	De vereiste schriftelijke vorm van de dading	28
XXI.	De vernietiging van de dading	29
	A. Dwaling	30
	B. Bedrog	32
	C. Geweld	32
	D. De dading ter uitvoering van een nietige titel	33
	E. Benadeling: grond tot nietigverklaring?	33
XXII.	De rekenfout als grond tot verbetering van de dading	35
XXIII.	Een dading aangaan is een daad van beschikking	36
	A. Specifieke regels voor onbekwamen	36
	B. Het mandaat ad litem van de advocaat volstaat niet	36
	C. De zorgvolmacht moet bijzonder zijn	37
	D. De beneficiaire erfgenaam moet machtiging hebben van de familierechtbank	37
XXIV.	Dading en gehuwden	37
XXV.	Dading en procesrecht	38
XXVI.	Dading en faillissement	38
XXVII.	Dading en heling	39
XXVIII.	Enkele <i>tips and tricks</i> voor de redactie van de dadingsovereenkomst	39

**DE AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK VAN DE
LANGSTLEVENDE PARTNER OP DE RESERVE VAN DE
KINDEREN: EEN ANALYSE VAN DE ARTIKELEN 4.146 EN 4.75, §§ 2,
3 EN 4 VAN HET BURGERLIJK WETBOEK**

Anse VERHELST

I.	INLEIDING	43
	HOOFDSTUK 1. SITUERING	43
	HOOFDSTUK 2. OPZET EN OPBOUW VAN DEZE BIJDRAGE	44
II.	AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK VAN DE LANGSTLEVENDE ECHTGENO(O)T(E) EN DE LANGSTLEVENDE WETTELIJK SAMENWONENDE PARTNER	45
	HOOFDSTUK 1. DE CONCRETE WETTELIJKE UITWERKING VAN DE AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK VAN DE LANGSTLEVENDE ECHTGENO(O)T(E)	45
	Afdeling 1. De langstlevende echtgeno(o)t(e) is gerechtigd op het vruchtgebruik van de gehele nalatenschap (art. 4.146, § 1 BW)	46
	§ 1. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	46
	§ 2. De (gevolgen van de) aanrekening van het vruchtgebruik van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	47
	I. De aanrekeningsregel	47
	II. De gevolgen van de aanrekeningsregel	52
	§ 3. Aandachtspunten in het licht van deze bepaling	53
	I. Artikel 4.19 BW: de verbinding tussen het wettelijk erfrecht en het voorbehouden erfdeel	54
	II. In welke mate is iets minder dan het wettelijk erfrecht toch nog voldoende?	55
	III. De begiftiging van het grootst beschikbaar deel aan de langstlevende echtgeno(o)t(e)	56
	IV. De impact van de kwalificatie van legaten	57
	Afdeling 2. De rechten van de langstlevende echtgeno(o)t(e) worden beperkt tot het vruchtgebruik van een breukdeel van de nalatenschap (art. 4.146, § 2, 1° BW)	59
	§ 1. De invulling van het criterium breukdeel van de nalatenschap	59
	§ 2. De (gevolgen van de) aanrekening van het vruchtgebruik van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	61
	I. De aanrekeningsregel	61
	II. De gevolgen van de aanrekeningsregel	61
	§ 3. Aandachtspunten in het licht van deze bepaling	64
	I. Toepassingsgebied – een uitdrukkelijke beperking	64

II.	De onvolledigheid van de aanrekeningsregel	65
III.	Artikel 4.19 BW: onzin van de verbinding met het voorbe- houden erfdeel	67
IV.	De gebrekkige meerwaarde van deze bepaling?	68
V.	Het vruchtgebruik op een forfaitaire waarde als breukdeel	69
Afdeling 3. De rechten van de langstlevende echtgeno(o)t(e) worden beperkt tot de abstracte reserve (art. 4.146, § 2, 2° BW)		71
§ 1.	De abstracte reserve van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	71
§ 2.	De (gevolgen van de) aanrekening van het vruchtgebruik van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	71
I.	De aanrekeningsregel	71
II.	De gevolgen van de aanrekeningsregel	73
§ 3.	Aandachtspunten in het licht van deze bepaling	75
I.	Een expliciete dan wel impliciete beperking tot de abstracte reserve	75
II.	De abstracte reserve als toepassingsvoorwaarde van deze bepaling	77
III.	Geen exclusieve aanrekeningsmethode in het licht van de concrete reserve	80
Afdeling 4. De rechten van de langstlevende echtgeno(o)t(e) worden beperkt tot het vruchtgebruik van bepaalde goederen van de nalatenschap (art. 4.75, §§ 2 en 4 BW)		82
§ 1.	Het toepassingsgebied van deze bepaling	82
§ 2.	De (gevolgen van de) aanrekening van het vruchtgebruik van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	83
I.	De aanrekeningsregel	83
II.	De gevolgen van de aanrekeningsregel	92
§ 3.	Aandachtspunten in het licht van deze bepaling	93
I.	Verdeeldheid met betrekking tot de berekening van de com- pensatie	93
II.	Geen integrale vrijwaring van de reserve	95
III.	De waardering van het vruchtgebruik	97
IV.	Legaten in blote eigendom	97
V.	Schenkeningen zijn vrij van compensatie	100
VI.	Geen exclusieve aanrekeningsmethode in het licht van de reserve	101
VII.	Het nalatenschapsbegrip en de aanwezigheidsvereiste	106
 HOOFDSTUK 2. DE CONCRETE WETTELIJKE UITWERKING VAN DE AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK VAN DE LANGSTLEVENDE WETTELIJK SAMENWONENDE PARTNER		108
§ 1.	Het wettelijk erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende partner	108

§ 2. De (gevolgen van de) aanrekening van het vruchtgebruik van de langstlevende wettelijk samenwonende partner	108
---	-----

HOOFDSTUK 3. DE CONCRETE WETTELIJKE UITWERKING VAN DE AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK VAN DE LANGSTLEVENDE FEITELIJK SAMENWONENDE PARTNER 110

III. DE BEPALING VAN DE TOEPASSELIJKE AANREKENINGSREGEL IN DE PRAKTIJK 111

HOOFDSTUK 1. DE REGELING INZAKE DE AANREKENING VAN HET VRUCHTGEBRUIK IS VAN DWINGEND RECHT 111

Afdeling 1. Het dwingendrechtelijk karakter van de artikelen 4.146 en 4.75, §§ 2-4 BW 111

Afdeling 2. De gevolgen van het dwingendrechtelijk karakter van de artikelen 4.146 en 4.75, §§ 2-4 BW 112

HOOFDSTUK 2. HOE TE BEPALEN WELKE VRUCHTGEBRUIKSITUATIE VAN TOEPASSING IS? 113

Afdeling 1. De strekkingen in de rechtsleer 113

§ 1. Wil van de testator is wet 113

§ 2. Ode aan het bereikte resultaat van de beschikking 113

§ 3. Ode aan het bereikte dan wel beoogde resultaat 114

Afdeling 2. Een andere benadering in het licht van het dwingend recht en een anticipatie op de rechtspraak 114

Afdeling 3. Schematisch overzicht aangaande de toepasselijke aanrekeningsregel 115

CASSATIE 7 DECEMBER 2020: ENKELE FISCALE BEDENKINGEN

Guillaume DEKNUDT

Maarten LEFEVER

HOOFDSTUK 1. INLEIDING 119

HOOFDSTUK 2. CASSATIE 7 DECEMBER 2020 121

HOOFDSTUK 3. DE FISCALE VERTALING 122

Afdeling 1. Fiscale visie: eerder klassiek? 122

Afdeling 2. Gevolgen van het arrest van het Hof van Cassatie van 7 december 2020 *in fiscalibus* 125

§ 1. Schenkbelasting 126

I. Aanvullende aanslag voor eerdere schenkingen? 126

II. Progressievoorbehoud 128

§ 2.	Erfbelasting	128
I.	Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik (art. 2.7.1.0.2 VCF)	129
II.	Schenking van roerende goederen onder de opschortende voorwaarde of termijn van overlijden van de schenker (art. 2.7.1.0.3, eerste lid, 3° VCF)	131
III.	Schenkeningen binnen risicotermijn (art. 2.7.1.0.5 VCF)	132
IV.	Derdenbeding/beding ten behoeve van zichzelf bij onder gemeenschap gehuwde echtgenoten (art. 2.7.1.0.6 VCF)	134
A.	Beoordelingen tussen echtgenoten gehuwd onder een gemeenschapsstelsel, al dan niet bij levensverzekeringscontract	134
B.	Beoordeling ten gunste van een andere persoon dan de echtgenoot waarmee gehuwd onder een gemeenschapsstelsel middels individueel levensverzekeringscontract	136
C.	Beoordeling ten gunste van een andere persoon dan de echtgenoot waarmee gehuwd onder een gemeenschapsstelsel, anders dan middels individueel levensverzekeringscontract	137
V.	Fiscaal vermoede verborgen schenking (art. 2.7.1.0.7 t.e.m. 2.7.1.0.9 VCF)	139
VI.	Progressievoorbehoud (art. 2.7.3.2.9 VCF)	142
VII.	Wettelijke terugkeer (art. 2.7.6.0.4 VCF) en conventionele terugkeer	143
§ 3.	Fiscus en nietigheden	145
HOOFDSTUK 4. BESLUIT		148

**DE PROFESSIONELE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE NOTARIS
IN HET LICHT VAN HET NIEUWE BOEK 6 VAN HET BURGERLIJK
WETBOEK**

Trees CEUSTERMANS

Inleiding	153
HOOFDSTUK I. ORGANISATIE VAN DE BEROEPSUITOEFENING VAN NOTARISSEN	
Afdeling 1. Notaris als zelfstandige	154
Afdeling 2. Notaris als werknemer	155
HOOFDSTUK II. PROFESSIONELE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE NOTARIS	
Afdeling 1. Personen die aansprakelijkheid kunnen oplopen	157

§ 1. Notaris als zelfstandige	157
A. Uitoefening notarisambt zonder een vennootschap	157
B. Uitoefening notarisambt binnen een vennootschap	157
§ 2. Notaris als werknemer	160
Afdeling 2. Aard van het gemeenrechtelijk aansprakelijkheidsregime	162
§ 1. Klassieke opvatting: de hoedanigheid waarin de notaris optreedt is bepalend	162
§ 2. Klassieke opvatting onder druk	164
§ 3. Op weg naar een moderne visie: de keuzevrijheid van de cliënt is bepalend	166
Afdeling 3. Impact van het nieuwe boek 6	167
§ 1. De nieuwe regels voor samenloop	167
§ 2. De nieuwe regels voor de hulppersoon	169
§ 3. De nieuwe regels voor de aanstellersaansprakelijkheid	171
§ 4. De nieuwe regels voor de aansprakelijkheid van rechtspersonen	172
A. Gelijkstellingsregel	172
B. Aansprakelijkheid van rechtspersonen voor hun bestuursorganen en hun leden	173
 HOOFDSTUK III. BEDINGEN DIE EEN IMPACT KUNNEN HEBBEN OP DE AANSPRAKELIJKHEID	
Afdeling 1. Bedingen tot het uitsluiten van samenloop	174
Afdeling 2. Bevrijdingsbedingen	175
§ 1. Geldigheid	175
§ 2. Inhoud	178
A. Ter bescherming van de notarisvennootschap	178
B. Ter bescherming van de notaris-hulppersoon	178
C. Ter bescherming van de notaris zonder notarisvennootschap	180
Afdeling 3. Inhoudsbepalende bedingen	180
Afdeling 4. Bedingen omtrent het vervullen van de raadgevende verplichtingen	181
Besluit	182

VERMOGENSPANNING VOOR SINGLES: WEGWIJZERS IN HET MIJNENVELD VAN DE ERFBELASTING

Ferenc BALLEGEER

DEEL I. INLEIDING	187
1. Onderzoeksvraag	187
2. Een fiscale schets van singles en partners en van de tarieven in de drie gewesten	187

3.	Een dilemma voor singles tussen schenken of vererven	190
----	--	-----

	DEEL II. SINGLES EN VERMOGENSPANNING	191
--	--------------------------------------	-----

	HOOFDSTUK 1. GIFTEN VIA TESTAMENT	191
--	--	-----

	Afdeling 1. Waarom is een testament civielrechtelijk zo geschikt, ook voor singles?	191
--	---	-----

	Afdeling 2. Vermogensplanning voor kinderloze singles via een testament	192
--	---	-----

§ 1.	Eerst het goede nieuws: de erfbelasting voor goede doelen	192
------	---	-----

§ 2.	Het kinderloze vrijgezellentestament als noodoplossing	193
------	--	-----

§ 3.	Het duolegaat: enkel in Brussel en in Wallonië	194
------	--	-----

§ 4.	De vriendenerfenis dooft uit, intrede van de singlevermindering	195
------	---	-----

§ 5.	Het restlegaat werkt niet om de hoge erfbelasting te temperen	196
------	---	-----

§ 6.	Besluit: de hoge erfbelasting maakt een testament minder aantrekkelijk	197
------	--	-----

	HOOFDSTUK 2. GIFTEN BIJ LEVEN	197
--	--------------------------------------	-----

	Afdeling 1. Waarom is een schenking civielrechtelijk minder geschikt, ook voor singles?	197
--	---	-----

	Afdeling 2. Vermogensplanning bij leven: een fiscaal mijnenveld	199
--	---	-----

§ 1.	De gevolgen in de erfbelasting van de rechtstreekse schenking	199
------	---	-----

§ 2.	De gevolgen in de erfbelasting van de onrechtstreekse schenking: de bankgift als voorbeeld	201
------	--	-----

§ 3.	Tussenbesluit: de (on)rechtstreekse schenking zonder modaliteiten is rechtszeker bij registratie	203
------	--	-----

§ 4.	Het voorbehoud van vruchtgebruik in de schenk- en erfbelasting	204
------	--	-----

§ 5.	De salamitechniek bij schenkingen van onroerende goederen	205
------	---	-----

§ 6.	Schenking met een rentelast	206
------	-----------------------------	-----

§ 7.	Schenking met als last om actuele of toekomstige zorgschulden te betalen	206
------	--	-----

§ 8.	Schenking met een beheersvolmacht	207
------	-----------------------------------	-----

§ 9.	Schenking met een vennootschap	215
------	--------------------------------	-----

	DEEL III. WENKEN VOOR DE ONTMIJNING VAN HET VELD	216
--	--	-----

LIJFRENTEN BIJ VASTGOEDTRANSACTIES: EEN PRAKTIJKGERICHTE BENADERING

Christophe NICLAUS en Nathalie MORTIER

I.	Inleidende beschouwingen	221
----	--------------------------	-----

II.	Het begrip ‘lijfrente’	221
-----	------------------------	-----

III.	Wat is een verkoop van een onroerend goed op lijfrente?	222
------	---	-----

1.	Verschil tussen woonrecht en vruchtgebruik	223
1.	Gebruik en inkomsten	223
2.	Flexibiliteit	223
3.	Verantwoordelijkheden	223
IV.	Partijen binnen een lijfrenteovereenkomst	223
1.	Stipulant – eigenaar – rentegenieter	223
2.	Renteplichtige	224
3.	Mederentegenieter	225
4.	Het lijf	226
V.	Waarom verkopen op lijfrente?	226
1.	Aanvulling op inkomen of pensioen	226
2.	Fiscale voordelen	226
3.	Zekerheid door ambtshalve hypothecaire inschrijving	226
4.	Ruime contractuele vrijheid	227
5.	(Levenslang) woonrecht	227
VI.	Waarom kopen op lijfrente?	227
1.	Investeren met beperkte financiële middelen	227
2.	Kanscontract	228
3.	Beperkte beheerslast en zorgeloos karakter	228
4.	Berekend risico en voorspelbaar rendement	228
5.	Ruime contractuele vrijheid	229
6.	Alternatieve beleggingsvorm	229
7.	Religieus geïnspireerde financiering	230
8.	Stijgende hypotheekrente	230
VII.	Soorten lijfrente?	230
1.	Verkoop op lijfrente in volle eigendom	230
2.	Verkoop op lijfrente in blote eigendom met behoud van (levenslang) vruchtgebruik	231
3.	Verkoop op lijfrente in blote eigendom met een onoverdraagbaar recht van vruchtgebruik [art. 3.138, lid 2]	232
VIII.	Berekening lijfrente	233
IX.	Contractuele bepalingen bij de lijfrenteovereenkomst	233
1.	Betaling	233
2.	Bewijs van leven	234
3.	Einde van de rentebetaling	234
4.	Hoofdelijkheid en ondeelbaarheid	234
5.	Onderhoud en herstellingen	235
6.	Indexering	237
1.	Berekeningswijze van de indexering	237

INHOUDSTAFEL

2.	Plafonnering	237
3.	Vaste index	237
4.	De consumptieprijsindex	238
5.	De gezondheidsindex (t.o.v. de consumptieprijsindex)	238
6.	Indien het indexcijfer zou ophouden te bestaan	238
7.	Uitvoering index	239
8.	Geen negatieve indexatie	239
7.	Brandverzekering	239
8.	Vervreemding	239
9.	Ambtshalve en conventionele hypothecaire inschrijving	240
10.	Niet-naleven van de overeenkomst	241
X.	Erfbelasting bij overlijden verkoper(s)	242
1.	Belastbaarheid van het beding van aanwas bij een tijdelijke lijfrente	242
2.	Belastbaarheid van het beding van terugval bij een tijdelijke lijfrente	243
3.	Voorbeeld berekening belastbare waarde bij erfbelasting	243
1.	Kapitalisatie op basis van de resterende looptijd	244
2.	Kapitalisatie op basis van de leeftijd van de langstlevende	245
3.	Bepaling van de belastbare waarde	245
XI.	Fiscaliteit	245
XII.	Wat kan er worden verkocht op lijfrente	246
XIII.	Slotbepaling	246
<p>AANWAS EN TERUGVAL BIJ SCHENKINGEN ONDER VOORBEHOUD VAN VRUCHTGEBRUIK OF MET RENTELAST: FISCALE ANALYSE AAN DE HAND VAN ELF CASUSSEN <i>Ariadne VAN DEN BROECK</i></p>		
DEEL I. OPZET VAN DEZE BIJDRAGE		251
DEEL II. SCHENKINGEN ONDER VOORBEHOUD VAN VRUCHTGEBRUIK		252
Scenario 1		252
A.	Wettelijke aanwas	252
B.	Geen schenkbelasting	252
C.	Geen erfbelasting	253

Scenario 2		254
A.	Spanningsveld tussen wettelijke aanwas en wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik	254
B.	Belang van een conventioneel beding van aanwas	256
Scenario 3		257
A.	Geen schenkbelasting	257
B.	Geen erfbelasting	258
Scenario 4		259
A.	Toepassing van het WTOV	259
B.	Nut van een beding van terugval	259
Scenario 5		259
A.	Schenkbelasting	260
B.	Geen erfbelasting	261
Scenario 6		262
A.	Analogie met aanwas van gemeenschappelijk of onverdeeld vruchtgebruik	262
B.	Uitvoering van een last	263
Scenario 7		263
A.	Schenkbelasting wegens disproportionaliteit	264
B.	Vergelijking tussen waarde van geschonken goederen	264
DEEL III. SCHENKINGEN MET RENTELAST		265
Scenario 8		265
Scenario 9		266
A.	Erfbelasting	266
B.	Ratio legis	267
C.	Ook erfbelasting op eigen rente	267
Scenario 10		268
A.	Erfbelasting	268
B.	Tijdstip van aanvaarding	268
C.	Mogelijkheid tot gedeeltelijke teruggave van schenkbelasting	269
Scenario 11		270
A.	Schenkbelasting	271
B.	Tijdstip van aanvaarding	271
C.	Mogelijkheid tot gedeeltelijke teruggave van schenkbelasting	272
DEEL IV. BESLUIT		272

**DE HYPOTHECAIRE OVERSCHRIJVING VAN DE AKTE VAN
ERFOPVOLGING ANNO 2026**

Maarten DE CLERCQ

Regime van de oude Hypotheekwet inzake overdrachten ter zake des doods	277
Artikel 3.30 Burgerlijk Wetboek	278
Vorm van de over te schrijven akte	279
Verzoekers	281
Inhoud van de akte van erfopvolging	283
Algemeen	283
De erfgerechtigden	283
De erflater	285
Het op de nalatenschap toepasselijke recht	285
De devolutie	285
Het onroerend zakelijk recht	286
Rechtsgevolgen van (het gebrek aan) de overschrijving	288
Kosten, erelonen en fiscale gevolgen	290
Besluit	292